

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

* In verband met een aanpassing in de aanhef.

1051 HERDRUK*

Vragen van het lid **Gesthuizen** (SP) aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *Eritrese ambassades* (ingezonden 13 december 2016).

Antwoord van Staatssecretaris **Dijkhoff** (Veiligheid en Justitie), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 27 januari 2017). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 970.

Vraag 1

Bent u bekend met het feit dat de Eritrese ambassade in Den Haag bij vragen om verlenging van het Eritrese paspoort aan Eritreeërs vraagt een spijtbetuyngsformulier voor het verlaten van het land te ondertekenen en dat zij 2% over de verworven inkomsten, in de landen waar hij/zij sinds het verlaten van Eritrea werkzaam zijn geweest, moeten betalen? Zo ja, wat vindt u hiervan?

Antwoord 1

De kwestie van de 2% diasporabelasting heeft reeds geruime tijd de aandacht van het Kabinet.

Het laatste Algemeen Ambtsbericht Eritrea (uit juli 2015) maakt melding van het feit dat deserteurs, dienstweigeraars en soms ook personen die Eritrea illegaal hebben verlaten, en die bij Eritrese ambassades een paspoort willen verkrijgen, naast het betalen van de 2% diaspora-belasting ook een spijtbetuyging moeten tekenen. Het onderzoeksrapport «Niets is wat het lijkt», uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en aangeboden aan uw Kamer per brief van 15 december jl. (Kamerstuk 22 831, nr. 125) maakt eveneens melding van het tekenen van spijtbetuygingen. Naar aanleiding van deze rapporten heeft het Kabinet om nadere opheldering gevraagd bij de Eritrese ambassade (in Brussel, want aldaar zetelt de ambassadeur) over het tekenen van spijtbetuygingen op de Eritrese ambassade in Den Haag.

De ambassade reageerde op 12 januari en meldt dat hier sprake is van formulier «B4/4.2» van het Eritrese Ministerie van Immigratie en Naturalisatie dat moet worden ondertekend door elke burger die illegaal is uitgereisd en die in strijd met de Eritrese immigratiewetgeving in het buitenland verblijft. Door ondertekening van het formulier accepteren betrokkenen hun verantwoordelijkheid voor hun illegale uitreis en herstellen zij hun recht op gebruikmaking van consulaire diensten, aldus de Eritrese ambassade. Ook geeft de ambassade aan dat zij hiermee de betrokkenen de verantwoordelijk-

heid opleggen voor elke andere misdaad, indien begaan, voordat zij Eritrea verlieten.

Het staat mensen vrij het formulier niet te accepteren, maar zij kunnen dan geen gebruik maken van consulaire diensten. De Eritrese ambassade ontkent dat degenen die spijt hebben betuigd bij terugkeer naar Eritrea gevaar lopen. Het Kabinet acht de koppeling van consulaire dienstverlening aan het tekenen van spijtbetuyigingsformulieren laakbaar. Overigens verplicht het Verdrag van Wenen inzake Consulaire Betrekkingen (1963) een staat niet tot het verlenen van consulaire diensten.

Vraag 2, 8

Bent u bereid dit probleem aan te kaarten bij de Eritrese overheid en de Kamer hierover te informeren? Zo ja, wilt u dit in Europees verband doen? Zo nee, waarom niet?

Op welke wijze heeft u de afgelopen jaren al kenbaar gemaakt aan de Eritrese overheid dat deze gang van zaken niet door Nederland geaccepteerd wordt? Heeft u contact gehad met de Eritrese ambassade in Nederland? Zo ja, hoe is dit contact verlopen en welke uitkomst had dit? Zo nee, bent u bereid dit alsnog te doen?

Antwoord 2, 8

Nederland en de EU uiten al geruime tijd in contacten met Eritrea grote zorgen over de mensenrechtensituatie. De laatste jaren zijn daar toenemende zorgen bijgekomen over de inning van de zogenaamde diaspora-belasting en over situaties van druk en intimidatie waarmee die inning gepaard zou gaan. In de brief van 15 december jl. (Kamerstuk 22 831, nr. 125) heeft de Minister van Buitenlandse Zaken evenwel gemeld dat Eritrea, volgens de Externe Volkenrechtelijke Adviseur, in beginsel het recht heeft belasting te heffen en/of te innen van zijn onderdanen in het buitenland, mits de inning niet gepaard gaat met dwang en/of bedreiging. In reactie daarop heeft het Kabinet, in aanvulling op de sanctieregeling Eritrea, op 26 oktober 2016 een ministeriële regeling vastgesteld die de inning van diasporabelasting door Eritrea verbiedt wanneer deze gepaard gaat met fraude, dwang, afpersing en andere strafbare feiten (nr. MinBuZa-2016.707235; Staatscourant 2016, nr. 58321).

Ook heeft de Minister van Buitenlandse Zaken zijn Eritrese ambtgenoot Saleh in augustus jl. verzocht de heffing van de 2% diasporabelasting een halt toe te roepen. Deze nam daar goede nota van. De kwestie van die belasting wordt voortdurend aan de orde gesteld bij de Eritrese regering en ambassade in de diverse contacten die plaatsvinden op verschillende niveaus, onder meer in reactie op motie 109 van de leden Azmani en Sjoerdsma (Kamerstuk 22 831, nr. 109). Tenslotte laat het Ministerie van Buitenlandse Zaken, in reactie op motie 119 van het lid Karabulut (Kamerstuk 22 831, nr. 119), momenteel een studie uitvoeren naar de Eritrese diasporabelasting in een aantal Europese landen. De Kamer zal over de bevindingen van die studie worden geïnformeerd.

Naast het uiten van zorgen over de inning van de diasporabelasting zal in toekomstige contacten ook zorg worden uitgesproken over het gebruik van de spijtbetuyigingsformulieren. Ook zal het Kabinet bij Europese partners sonderen of er draagvlak bestaat om de zorgen omtrent de spijtbetuyigingsformulieren op Europees niveau aan te kaarten bij de Eritrese autoriteiten en de Kamer daarover informeren.

Vraag 3, 4

Klopt het dat, indien een Eritreeërs met een verblijfsvergunning ervoor kiezen niet aan de eisen van de Eritrese ambassade te voldoen en zij dus niet langer over een Eritrees paspoort beschikken, zij geen verlenging van de Nederlandse verblijfsvergunning kunnen krijgen? Zo ja, deelt u de mening dat de Nederlandse regering dan de facto Eritreeërs ertoe dwingt aan de eisen van de Eritrese ambassade te voldoen?

Hoe kan een Eritreeër toch zijn/haar Nederlandse verblijfsvergunning verlengen als hij/zij niet aan de eisen van spijtbetuyiging en het betalen van de belasting van de Eritrese ambassade wil voldoen?

Antwoord 3, 4

Bij de verlenging van een asielvergunning wordt niet de eis gesteld dat een vreemdeling een paspoort overlegt van het land van herkomst. Bij de verlenging van een reguliere vergunning wordt deze eis, uitzonderingen daargelaten, in het algemeen wel gesteld. Hierbij merk ik op dat verreweg de meeste van de in Nederland verblijvende Eritreeërs een asielvergunning hebben.

Vraag 5

Klopt het dat sommige andere Europese landen de beschikking over Eritrese documenten van de ambassade, welke vaak lastig te verkrijgen zijn wegens onwil van de ambassade of van de vluchteling om aan dergelijke eisen te voldoen, niet meeweegt in de asielprocedure? Zo ja, welke landen zijn dat en waarom voert Nederland niet ook een dergelijk beleid?

Antwoord 5

Zoals uit bovenstaand antwoord volgt, stelt Nederland, indien het handelt om een asielprocedure, deze eisen ook niet. Ik verwacht ook dat andere Europese landen op deze wijze handelen. Het zou immers in strijd zijn met het Vluchtelingenverdrag om de eis te stellen dat iemand die asiel aanvraagt zich moet wenden tot de autoriteiten van het land waarvandaan hij gevlucht is.

Vraag 6

Bent u bekend met het feit dat de Eritrese ambassade in Den Haag daarnaast veelal Eritrese vrouwen weigert te helpen waardoor zij geen asiel kunnen verkrijgen in Nederland en terugkeer ook niet mogelijk gemaakt wordt? Zo ja, welke acties neemt u hierop? Zo nee, bent u bereid te onderzoeken of dit inderdaad een probleem is en daarover de Kamer te informeren?

Antwoord 6

Het is niet bekend dat de Eritrese ambassade in algemene zin Eritrese vrouwen niet zou helpen. Het onderzoeksrapport van de DSP groep, dat aan uw Kamer is verstuurd per brief van 16 december jl., maakt melding van een beperkt aantal individuele zaken waarin de asielaanvragen zouden zijn afgewezen en waarin betrokkenen ook niet zouden kunnen terugkeren naar het land van herkomst, omdat de Ethiopische noch de Eritrese autoriteiten de betreffende (vrouwelijke) vreemdelingen zouden erkennen als onderdanen. Omdat mij onbekend is om welke concrete zaken het gaat, kan ik hierover echter geen oordeel geven. Zoals in de beantwoording hiervoor aangegeven hoeft de omstandigheid dat de Eritrese ambassade hen weigert te helpen op zichzelf geen belemmering voor de asielprocedure te vormen. Indien in een voorkomend uitzonderlijk geval aannemelijk is dat, ondanks de inspanningen van de vreemdeling het vertrek uit Nederland niet mogelijk is, kan dat – wanneer aan alle daartoe geldende voorwaarden is voldaan – dit leiden tot een verblijfsvergunning op grond van het buitenschuldbeleid. Concrete zaken kunnen onder de aandacht van de IND worden gebracht.

Vraag 7

Deelt u de mening dat het inhumain is asielzoekers, aan wie medewerking door de ambassade van het land van herkomst aan bijvoorbeeld terugkeer wordt geweigerd, opvang te ontzeggen? Zo ja, bent u bereid te onderzoeken of dit nu wél gebeurt en deze groep te helpen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Een ieder die geen recht meer heeft op verblijf dient Nederland te verlaten na afloop van de vertrekkermijn. De vreemdeling is in beginsel zelf verantwoordelijk voor dit vertrek. Het uitgangspunt van het Kabinet is dat dit zoveel mogelijk zelfstandig of vrijwillig gebeurt. Om dit te stimuleren biedt de Nederlandse overheid – in samenwerking met de Internationale Organisatie Migratie en het maatschappelijk middenveld – ondersteuning aan. Deze ondersteuning bestaat uit hulp bij het wegnemen van praktische belemmeringen en ondersteuning voor de herintegratie in het land van herkomst. De ervaring leert dat zodra iemand zelfstandig wil vertrekken het eigenlijk niet uitmaakt naar welk land van herkomst dat is. In vrijwel alle gevallen wordt dan meegewerkt door de autoriteiten van de landen van herkomst. Wanneer

een vreemdeling meewerkt aan zijn vertrek zal de Dienst Terugkeer & Vertrek in veel gevallen de vreemdeling ook onderdak bieden in een vrijheidsbeperkende locatie. In die uitzonderlijke gevallen dat een vreemdelingen inderdaad geen medewerking krijgt van de autoriteiten van het land van herkomst kan een beroep worden gedaan op het buitenschuldbeleid met de daarbij behorende voorzieningen.